

Коваленко Олександр Вікторович,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри екології та ботаніки
Сумського національного аграрного
університету, м. Суми;

Новікова Анна Віталіївна,
кандидат сільськогосподарських наук,
асистент кафедри екології та ботаніки
Сумського національного аграрного
університету, м. Суми

ОСОБЛИВОСТІ ЦІЛІСНОСТІ ТА БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛІСТА СФЕРИ ТУРИЗМУ

Професійний розвиток особистості людини – це складно-еволюційний, динамічний процес залучення до професії, що здійснюється на основі об'єктивних умов життя, в ході якого відбувається якісне вдосконалення її як професійно-діяльнісного індивіда. Процес професійного розвитку розкривається як поступове набуття професійно-значущих характеристик та опанування професійними знаннями, технологіями, рольовими функціями [2, с. 31].

Цілісність і безперервність професійно-особистісного розвитку фахівця ми розглядаємо як процес, що супроводжує людину на всьому професійно-трудовому «маршруті» її життя. Системно-цілісний підхід наших досліджень поєднує всі ланки професійної освіти, професійного становлення спеціаліста сфери туризму в єдиний безперервний «ланцюг». Це сприяє максимальному стимулюванню активного стану всіх основних структурних компонентів особистості спеціаліста сфери туризму в їхньому взаємодоповненні та поєднанні [2, с. 44].

Розглядаючи системно-цілісний підхід у професійно-особистісному розвитку спеціаліста сфери туризму, ми відносимо це концептуальне становище і до безперервності розвитку особистості через безперервність її освіти у процесі

життєдіяльності. У цьому сенсі ми враховуємо сутність безперервної професійної освіти як провідної умови руху особистості та діяльності до професійної майстерності.

Відомо, що людина здатна успішно навчатися практично до глибокої старості, а різні науки про освіту розширили уявлення про можливості, цілі, роль і функції освіти в сучасному стрімкому світі. Зазначені аргументи дозволяють стверджувати: освіта змінила статус у житті суспільства та окремої особи.

Нинішня роль освіти відмінна від колишньої – забезпечення багатосторонньої підготовки до життя у всіх його проявах. Мається на увазі осмислення і свого «Я», і навколишньої дійсності, а також здатність адаптуватися до змін навколишнього світу, надати людині можливість бути собою, самореалізуватися.

У зв'язку з цим необхідно відзначити деякі ознаки системи безперервної професійної освіти спеціаліста сфери туризму, як досить нового спеціаліста в нашому суспільстві. Сьогодні, розглядаючи безперервність професійної освіти у сфері туризму у тих умовах безперервної освіти, ставиться завдання адаптованості особистості цій системі.

Однією з найважливіших ознак системи безперервної освіти є її цілісність, яка надає їй нових інтегративних властивостей. Ключовими поняттями, що визначають сутність цих інтегративних властивостей є наступність, прогностичність, гнучкість і динамічність [1, с. 254].

Наступність передбачає поступовість переходу з одного ступеня освіти на інший, послідовність зміни рівня вимог до обсягу знань, умінь та навичок та глибини їх рівня, органічний взаємозв'язок змісту, основних завдань, методів та форм навчально-виховного процесу на різних щаблях освіти.

Прогностичність – зорієнтованість спеціаліста сфери туризму на перспективні запити та потреби як у матеріальній, так і у духовній сферах суспільного розвитку.

У професійній освіті спеціаліста сфери туризму особливо виступає міждисциплінарне прогнозування, яке необхідне для внесення своєчасних коректив у прогностичні моделі випускників вищих та середніх спеціальних туристичних навчальних закладів, навчальні плани, програми, підручники та навчально-методичні посібники, професійно-кваліфікаційні характеристики фахівців.

Гнучкість і динамічність системи безперервної освіти багато в чому впливає з її прогностичності, оскільки цей прогностичний принцип передбачає варіативність змісту, форм, видів навчальної діяльності, дозволяє оперативно реагувати на зміни соціально-економічної ситуації та запити суспільства.

Разом з тим головним питанням, що визначає сутність самого процесу освіти у зв'язку з розглянутою проблемою, виділяється парадигма: особистість у системі безперервної освіти, її розвиток та саморозвиток, рух до майстерності та професіоналізму у своїй діяльності.

Соціальна, психологічна та педагогічна концепції особистості виходять з того, що людина у своїй життєдіяльності виявляється включеною в процес постійного та неухильного сходження до нових висот пізнання. Це суттєво змінює саме розуміння професійної підготовки лише як певного, обмеженого у часі етапу становлення особистості. Такий підхід докорінно змінює й розуміння сутності педагогічного процесу, його цілей, змісту, методів та форм. Головне полягає в тому, що пізнавальна діяльність у закладі вищої освіти спирається на власну активність особистості у придбанні та безперервному збагаченні професійних знань, умінь та навичок, розвитку творчих здібностей, моральних якостей, особистісної культури.

Визнання особистості студента як суб'єкта змінює і рольові настанови, відносини, методологію та методи роботи викладача.

Таким чином, зрозуміти особистість можна в її предметних соціальних зв'язках, які змінюються і розвиваються в реальних життєвих циклах, на кожному

етапі професійного та особистісного розвитку. Цей процес детермінується суперечностями. Основною діалектичною суперечністю професійного розвитку, що підтверджує цілісність і безперервність цього процесу, виступає суперечність між сформованими якостями особистості та об'єктивними вимогами, нормами, стандартами професійної діяльності, що зумовлює подальший розвиток особистості через інтеграцію її різних властивостей та якостей.

Отже, підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити наступні висновки про те, що ми розглядали цілісність і безперервність професійно-особистісного розвитку, його стадії та етапи, спираючись на концептуальні дослідження вітчизняних та закордонних учених, що показують складність та динамічність цього процесу. На основі цього нами визначено низку важливих положень:

- професійний розвиток не може відбуватися у відриві від загального розвитку людини; цей процес включає всі компоненти цілісного розвитку особистості;
- даний процес має стадії, етапи, періоди, що характеризуються своїми особливостями, наступністю та особистісно-професійними ознаками у межах якісної визначеності;
- професійно-особистісний розвиток спеціаліста сфери туризму – процес зустрічного руху соціуму та індивіда;
- зміст професійно-особистісного розвитку – цілісний процес, що включає єдність та боротьбу протиріч, потреб, мотивів, зовнішнього впливу, взаємодії та взаємосприйняття;
- цей процес характеризується не тільки етапністю, а й залежить від факторів суб'єктивного й об'єктивного характеру (схильності, здібності, мотиваційно-ціннісна готовність, професійно-діяльнісна готовність та інше; важливість і престижність професії в суспільстві, її правовий і громадський статус).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ :Видавничий Дім «Слово», 2004. 616 с.
2. Траверсе Т. М. Психологія праці: Навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во «ІПО КНУ імені Тараса Шевченка», 2014. 116 с.